

Komu zvoní hrana

Ernest Hemingway

Kontext

- světovka mezi válkami

Ztracená generace

- generační skupina amerických autorů, kteří byli poznamenáni duchovním otřesem 1. sv. války a kteří zároveň vystřízlivěli z “Amerického snu”
- základním literárním tématem je zklamání a skepse
- rozklad tradičních lidských a společenských hodnot (válka vše zdeformovala)
- hrdinové se uzavírají, jsou apatičtí, nejsou schopni navázat na dřívější vztahy
- hlavní hrdinové jsou “ztracení” jednotlivci, již nenacházejí nikde zakotvení
- citová vyprahlost

ztracená generace (americká próza)

- William Faulkner - Absolone, absolone!
- Francis Scott Fitzgerald - Velký Gatsby
- John Steinbeck - O myších a lidech, Na východ od ráje
- Henry Miller - Obratník Raka

Experimentální próza

- Marcel Proust - Hledání ztraceného času
- James Joyce - Plačky nad Finneganem, Odysseus
- Franz Kafka - Proměna, Proces, Zámek (i německy psaná. lit.)

Drancouzská próza

- Anatole France - Ostrov tučňáků
- Henry Barbusse - Oheň
- Antoine de Saint-Exupéry - Malý princ
- Romain Rolland - Petr a Lucie

německy psaná literatura

- Erich Maria Remarque - Na západní frontě klid, Tři kamarádi
- Heinrich Mann - Profesor Neřád
- Lion Feuchtwanger - Židovka z Toleda, Židovská válka
- Hermann Hesse - Stepní vlk

německy psaná lit. v českých zemích

- Meyrink - Golem
- Franz Werfel - Čtyřicet dnů
- Egon Ervín Kisch - Zuřivý reportér

anglicky psaná literatura

- George Bernard Shaw - Pygmalion

česky psaná literatura

- Vítězslav Nezval - Edison, Žena v množném čísle
- Jaroslav Hašek - Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války, Můj obehod se psy
- Ladislav Klíma - Utrpení knížete Sternenhocha
- Karel Čapek - R.U.R., Věc Makropulos, Bílá nemoc, Krakatit, Válka s mloky, Matka,...
- Karel Poláček - Bylo nás pět, Muži v ofsajdu
- Eduard Bass - Klapzubova jedenáctka, Cirkus Humberto
- Vladislav Vančura - Rozmarné léto, Markéta Lazarová
- Ivan Olbracht - Žalář nejtemnější
- Jaroslav Havlíček - Petrolejové lampy, Neviditelný

Autor

- američan
- dopisovatel v WW1 a španělské občanské válce
- po 2. sv válce na Kubě
- metoda ledovce
- psychologie člověka
- fascinace mezními situacemi
- ztracenost a vykořeněnost

Kniha

Obecně

- Román je psán poměrně stroze, naturalisticky

- láskou se snaží Hemingway ukázat, že válka není jen a pouze bojování, ale že zůstává čas i na citový vztah
- Místa jsou v knize popisována dvě dějové linie najednou, čímž je zvyšována dramatická děje
- Hemingway se zde snaží ukázat, co je válka schopna s lidmi udělat
- vnitřní monolog Roberta, kdy přemýšlí o životě, válce a smyslu jeho konání – uvědomuje si, že už mu možná zbývají jen 2 dny života a chce tyto dny žít naplno, prožít to své štěstí. Uvědomuje si se, že v těch 3 dnech, co poznal Marii, stačil prožít celý svůj život.
- život Španělů v době války a jejich mentalita a způsob života
- smysl lidského života, láska násilí, sebeobětování

téma

- popis krutostí občanské války ve Španělsku

motiv

- víra
- oddanost
- partizáni
- váka

časoprostor

- španělská občanská válka (1937), fašistická část Španělska

kompoziční výstavba

- chronologický postup s retrospektivními prvky

literární druh

- epika

literární žánr

- válečný román

Postavy

Robert Jordan (Inglés, Roberto)

- americký profesor španělštiny
- bojuje na straně republikánů (komunistů)
- vyrovnaný, rozumově založený, spolehlivý, zásadový
- často zobrazuje autorovy názory (proti zabíjení, bere to však jako nutnost k vyhraní války)

- někdy odsuzuje svého otce za to, že spáchal sebevraždu

Marie (králíček)

- starostova dcera
- unesena, znásilňována a týrána → špatné vzpomínky
- plachá, krásná, bezbranná
- ne příliš manuálně zručná
- nevinná
- v průběhu příběhu se zotavuje
- miluje Roberta

Pablo

- bývalý vůdce partyzánské skupiny
- prasečí vzhled
- chladnokrevný vrah
- má dobrý smysl pro plánování a taktiku
- kdysi velmi odhodlaný a statečný, poté troska kvůli alkoholu, ale na konci knihy se vzchopí, chce vždy ochránit své nejbližší

Pilar

- manželka Pabla
- skutečná vůdkyně partyzánů
- tlustá
- prostořeká
- mnohdy sprostá, hubatá, přímá
- dobrosrdečná, odhodlaná, nebojácná

Anselmo

- stařec
- dobrý přítel Roberta
- odvážný, čestný, spolehlivý, dobrák
- má pevnou vůli
- nechce zabíjet lidi, nebojí se ale zemřít

Děj

Román se odehrává v období španělské občanské války (1937). Popisuje 3 dny života hlavního hrdiny, Roberta Jordana, v partyzánské skupině republikánů. Robert Jordan je americký učitel španělštiny, který se přidal k bojům republikánů proti fašistům. Má za úkol vyhodit do vzduchu strategický most v horách ve chvíli, kdy republikáni zahájí útok na fašisty. Stařec Anselmo odvádí Roberta Jordana do hor, kde se setkává s vůdcem partyzánské skupiny Pablem, jeho

družkou Pilar a s ostatními členy. Poznává také Marii, dívku, kterou Pablova skupina zachránila před fašisty při poslední partyzánské akci. Robert Jordan se s Marií do sebe na první pohled okamžitě zamilují. Prožívají spolu pravou lásku, kterou Robert Jordan poznává poprvé v životě. Pablo je od začátku na pochybách, zda je plán akce na vyhození mostu reálný. Několikrát se dostane do potyčky s Robertem Jordanem, který doufá, že se Pablo uklidní a pomůže jim s útokem. Jenže, v noci před tímto útokem Pablo ukradne rozbušky potřebné k odpálení mostu a je všemi považován za zbabělého zrádce. Ráno se ale Pablo nakonec vrátí a jde s nimi do akce na vyhození mostu. Útok se nakonec zdaří, zbylí členové skupiny ujíždějí na koních, když přitom je Jordanův kůň zasažen granátem. Kůň se svalí Robertu Jordanovi na nohu a zlomí mu ji. Jordan ví, že nemůže utéci dále se skupinou, protože by s nimi nedokázal držet tempo. Rozloučí se s Marií i s ostatními a zůstává, aby zdržel fašisty. Čeká na smrt a přemýšlí o svém životě.

Ukázka

- Odstřel mostu

Pak zaslechl, jak se po silnici blíží nákladní auto, přes rameno viděl, jak právě vyjíždí do táhlého svahu, a tak si otočil drát kolem zápěstí, křikl na Anselma: „Vyhod' most!“, zabořil paty do země a vši silou zatáhl za napjatý drát, který měl otočený kolem zápěstí; zezadu se blížil hluk nákladního auta, před sebou viděl silnici s mrtvolou strážného, dlouhý most a dole za ním kus silnice, kde ještě pořád nebylo nic, a pak se ozval dunivý třesk, střed mostu se vzedmul do vzduchu jako lámající se vlna, a když se Robert Jordan vrhl obličejem k zemi do šterkového příkopu a rukama si přikryl hlavu, cítil, jak se proti němu žene prudká vlna vzduchu, která vznikla výbuchem. Když se most snášel zpátky, odkud se vzedmul do vzduchu, tiskl Robert Jordan obličej do šterku; v štiplavém dýmu se přes něho přehnal známý žlutý pach a pak začaly pršet kusy oceli. Když ocel přestala padat, byl Robert Jordan dosud naživu; zvedl hlavu a podíval se po mostě. Střední úsek mostu zmizel. Na mostě a všude po silnici ležely zubaté kusy oceli s lesklými, čerstvě orvanými hranami. Nákladní auto se zastavilo nahoře na silnici asi sto metrů před mostem. Řidič a oba muži, kteří jeli s ním, se rozběhli ke kryté stoce. Fernando dosud ležel opřený o silniční násep a ještě pořád dýchal. Ruce měl natažené podél těla a dlaně rozevřené. Za bílým patníkem ležel obličejem k zemi Anselmo. Levou paži měl ohnutou pod hlavou a pravá paže ležela natažená. Kolem pravé 429 pěsti měl ještě stále ovinutou smyčku drátu. Robert Jordan vstal, přešel na druhou stranu silnice, poklekl u Anselma a přesvědčil se, že je mrtev. Nepřevrátil ho, aby se podíval, co ten kousek oceli způsobil. Anselmo byl mrtev a tím to končilo.